

sledili Haecklovim napovedim bodočih monističnih maš. Vendar človeštvo ne bo nikdar izhajalo brez templjev: neutrudno stavi nove hrame. Umetnost, ki jo Bergson imenuje «neposrednejše videnje resničnosti», je obenem izrazita religiozna vizija. Neumljivo bo nekdan človeku, kako sta se mogla črtiti božanskost in krasota.

Najbolj jedrovite strani te knjige so tiste, kjer d' Humières, išoč novizmisel smrti, priznava svojo vero v neomejeno razširjenje Bitja v posmeseni dobi ter razmotriva «ta grozni pas, ki se razprostira od poslednjega vztrepeta kreature, iztrgane zemlji, pa do njene popolne absorpcije in neštete nove oživetve v monizmu. Sedaj pozna zadnje tajne svojega verovanja.»

G. Mauclair, ki smatra izgubo tega pisatelja poleg Remyja de Gourmont tekom svetovnega pokolja kot najbolj nenadomestljivo za francosko knjištvo, je uvodoma razbral skupek d' Humièresovega mišljenja: Indski monizem, po katerem je snov «pojavnost energije», edina stvar, ki jo venomer prekvaša želja, silna stanična težnja proti združitvi in zavesti, ta zamisel ga vodi do tega, da zanikuje nepoznatno, da se vsega nadeja od vede, ki bo pretvorila morale, prenovila dolžnosti, razširila obzorja, usposobila človeka, prisvojiti si dedičnost, ustvariti logično tip nadčloveka, pognati svoje potomstvo očiščeno in vsega vedno na osvojitve božanstva, ki ni za nami, ob našem početku, in nam ne stavi mej, ampak je pred nami ter nas čaka, umikaje se vsevdilj v prihodnost. A. D.

Miroslav Krleža: Magyar királyi honvéd novela — Kr. ug. domobrantska novela je nekak lirski fragment iz cikla «Hrvatski Bog Mars», ki ga je znani M. Krleža pisal že med vojno, takrat, «kada su Evropom vladala tri božanstva: kasarna, biblija i sifilis». Novela se neusmiljeno norčuje navidezno z avstro-ogrskim vojaškim službovnikom in njegovimi učitelji, ali v resnici biča militarizem sploh in preklinja disciplino in vojaški red.

Jezik se prilagaja vojaškemu vežbališču; samo tako bi se morda dali razumeti izrazi: krapfn, frajla, kasafrajla, lakcipele, glacerukavice, štimung (m. sp.), puškohvat (sc. Gewehrgriff), strojozmika, pasovati, štram, vatropostav (sc. Feuerstellung), klapovati, vatroboj (sc. Feuerkampf) itd.

Novela obsega 146 strani in je pisana zelo spretno in drastično. Nje dejanje se godi od sedmih do enajstih dopoldne in je izliv strašne jeze na militarizem.

Druge cene, mislim, knjiga nima.

Ivan Zorec.

Dr. Josip Tičar: Boj nalezljivim boleznim. Zbirke političnih, gospodarskih in socialnih spisov X. zvezek. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1922. S 17 slikami in 4 tablami v barvnem tisku. Str. 155.

Povojni čas pomeni tudi za našo poljudno zdravstveno literaturo novo dobo. Zdravniški stan se temeljito otresa naziranja nekdanjih padarjev, češ, da poljudno pisane zdravstvene knjige nič ne koristijo narodu, ker se iz njih nikdo ne more naučiti zdraviti svoje bolezni, pač pa pospešujejo mazaštvo in čarovnijo «šintaric» in drugih starih bab, ter da vsled tega ljudstvu več škodujejo nego koristijo, prakso padarjev pa samo ovirajo, in da se mora torej vsaka poljudno pisana zdravstvena knjiga le obsojati. Imeli so stari padarji za en del brez dvoma prav. Saj če čitamo kake stare «bukve» o zdravniški umetnosti, pisane za lajike, in kadar še danes povsod srečujemo med narodom vse polno živih vraž in babjih ver na pasjo mašč in konjsko govno, ki so jih take stare «bukve» nekdan z vnemo propagirale, se ne čudimo averziji naših kolegov prednikov do popularne medicinske literature. Še na današnjem knjižnem trgu srečavamo epigone te vrste «bukev». Epigoni načelnih nasprotnikov poljudne zdravstvene